

Ordlista

Acklamation– muntlig omröstning. Det vanligaste sättet att fatta beslut på, genom ja-rop. En ropar aldrig nej. Om en är mot förslaget är en tyst, och ropar bara ja på det förslag som en stödjer. Mötesordföranden avgör vilket förslag som fick flest ja. Jämför Votering.

Absolut majoritet Mer än hälften av rösterna. Jämför Majoritet.

Adjungera Låta utomstående personer, till exempel experter, vara närvarande vid förbundsmötet. De har då yttranderätt, men inte förslags- och rösträtt.

Ajournera Skjuta upp ett möte till senare tidpunkt. Ajourneringen kan bestämmas till tio minuter, en timme, en dag osv. När mötet återupptas är det formellt samma möte som fortsätter.

Ansvar Styrelsen i en organisation har ansvar för att verksamheten genomförs enligt stadgarna. Ansvaret är gemensamt i styrelsen. Ansvarsfrihet ges av förbundsmötet på förslag av revisorerna.

Ansvarsfrihet En styrelse beviljas ansvarsfrihet av årsmötet/förbundsmötet sedan mötesdeltagarna tagit del av styrelsens och revisorernas berättelser och därefter haft tillfälle till en fri och öppen debatt i frågan. Ansvarsfrihet beviljas en styrelse som har utfört sitt arbete utan allvarliga förseelser. Det innebär att styrelseledamöterna inte senare kan ställas till ansvar för något som hänt under det år de beviljats ansvarsfrihet för.

Arbetsplan Plan för hur organisationen ska arbeta under det närmaste året/åren.

Att-sats Kärnan, själva kravet, i ett yrkande, en motion eller ett förslag. Skrivs oftast i formen av en att-sats, en mening som inleds med ordet *att*. Oftast inleds motionen med en resonerande brödtext. Att-satsen är förslaget till beslut.

Avslag Förekastande av yrkande, motion eller förslag.

Begära ordet Varje ombud har ett nummerat röstkort som hålls upp av ombudet när den vill yttra sig i en fråga. De som ansvarar för talarlistan skriver upp numret på talarlistan. Mötesordförande ger ordet till nästa person på talarlistan.

Beslut Avgörande i en fråga som ett möte träffar enhälligt eller med majoritet.

Beslutsför Se Beslutsmässig.

Beslutsgång Sätt att fatta beslut på. Vanligen försöker man först fatta beslut med acklamation, går inte detta görs en försöksvotering (öppen omröstning). Därefter kan det ske rösträkning.

Beslutsmässig Rätt att fatta beslut. Förbundsmötet är beslutsmässigt när efter stadgeenlig kallelse minst 1/4 av möjliga, röstberättigade ombud är närvarande

Besvara En motion anses besvarad om man anser att kraven som ställs i den redan är tillgodosedda.

Bifall Accepterande, godkännande av yrkande, motion, eller förslag. Motsatsen kallas avslag.

Bordläggning Beslut att skjuta upp ett ärende till ett senare tillfälle.

Dagordning En dagordning är ett mötesschema och den lista som presenterar de ärenden som är tänkta att behandlas vid mötet. Dagordningen anger i vilken ordning frågorna ska behandlas. Jämför Föredragningslista

Enkel majoritet Mer än hälften av rösterna. Jämför Majoritet.

Firmatecknare Person som har rätt att teckna avtal, eller till exempel göra utbetalningar i organisationens namn.

Fyllnadsval Tillsättande av styrelsepost efter någon förtroendevald som avgått innan mandatperioden löpt ut.

Föredragningslista Den lista som presenterar de ärenden som är tänkta att behandlas vid mötet. Föredragningslistan anger i vilken ordning frågorna ska behandlas. Föredragningslistan föreslås av styrelsen och fastställs av mötet. Jämför Dagordning.

Förslagsrätt Rätt att komma med förslag. Kallas även yrkanderätt. Varje ombud och ledamot av förbundsstyrelsen har rätt att lägga förslag. Det gäller också utskott valda av förbundsmötet samt revisorer och tingets representanter i frågor kopplat till deras uppdrag. Alla förslag, inklusive tilläggs- och ändringsförslag, ska lämnas skriftligt.

Försöksvotering Brukar göras efter att votering begärts för att man ska slippa räkna alla röster manuellt. Försöksvotering sker i regel med handuppräckning av röstkort.

Förtroendevalda Av årsmötet eller förbundsmötet utsedda personer (till exempel styrelseledamöter och revisorer).

Huvudförslag Se Kontrapositionsvotering.

I förening med Tillsammans med. Kassören har till exempel ibland endast tillåtelse att teckna firman i förening med ordföranden. Båda måste då skriva under för att avtal etcetera ska gälla.

Justering Kontroll av att mötesprotokollet är riktigt, det vill säga att det överensstämmer med vad som verkligen beslutades. Justering sker genom ordföranden och av mötet utsedda justerare, som på mötets vägnar intygar att protokollet är riktigt. Vanligen signerar justerarna med sina initialer på varje sida, och med hela namnteckningen på sista sidan i protokollet. Det görs för att ingen sida ska kunna bytas ut i efterhand.

Protokollet är inte giltigt förrän efter justering. Undantaget är om förbundsmötet beslutar om att frågan ska vara omedelbart justerad. Före sådant beslut ska alla ombud få klart för sig ordalydelsen i beslutet, antingen genom att beslutet läses upp, men helst att det ges i skrift så att alla kan se och ta del av texten.

Justerare Person som kontrollerar att mötesprotokollet är riktigt, det vill säga att det överensstämmer med vad som verkligen beslutades.

Jämkning Sammanförande av två liknande yrkanden till ett. Kan föreslås av ordförande, men måste godkännas av de som gjort yrkandena.

Kallelse Meddelande till medlemmarna om tid och plats för möte. Det står i stadgarna när kallelsen senast måste vara medlemmarna tillhanda. Förbundsmötet ska kallas senast fyra månader innan mötets öppnande.

Förbundsmöte NSF:s högsta beslutande organ. Sker vartannat år.

Konsensus När mötet är helt enigt om ett beslut, det vill säga alla tycker samma i en fråga.

Konstituering Fördelning av olika uppdrag inom en styrelse. Ibland väljer man bara ordförande på årsmötet, medan övriga poster fördelas inom styrelsen (till exempel vice ordförande, sekreterare, kassör).

Kontrapositionsvotering Voteringar som görs för att få fram ett motförslag till huvudförslaget i huvudvoteringen. Två av förslagen ställs mot varandra åt gången tills ett enda förslag är kvar. Detta förslag ställs mot huvudförslaget. Propositionsordningen måste fastställas av mötet.

Kvalificerad majoritet Minst 2/3 av de avgivna rösterna. Jämför Majoritet.

Lägga något till handlingarna Innebär att ärendet noteras i protokollet utan att vidare beslut tas i frågan. Föregående mötesprotokoll och rapporter är exempel på dokument/ärenden som oftast bara läggs till handlingarna.

Majoritet Flertalet vid en omröstning. Om det inte särskilt anges i stadgarna, fattas beslut med enkel majoritet.

Enkel (relativ) majoritet innebär att ett förslag vid en omröstning måste stödjas av mer än hälften av det totala antalet avgivna röster.

Kvalificerad majoritet innebär att ett förslag vid en omröstning måste antas av en majoritet som är större än hälften av de närvarande röstberättigade, till exempel 2/3 av de avgivna rösterna. Gränserna för kvalificerad majoritet syftar till att förhindra att viktiga förändringar beslutas genom en tillfällig enkel majoritet.

Mandatperiod Tidsperiod som förtroendevald (till exempel ordförande och styrelseledamot) väljs för, ofta ett eller två år.

Minoritet Mindre antal röster vid omröstning.

Motion Skriftligt förslag till årsmötet eller förbundsmötet från enskild person, kår eller distrikt.

Nominering Förslag på personer till förtroendeposter, som till exempel ordförande eller styrelseledamot.

Omedelbar justering Om det är bråttom med att ett beslut ska börja gälla kan man besluta om att paragrafen är omedelbart justerad. Då behöver man inte vänta på att hela protokollet har skrivits ut och justerats för just den paragrafen. Detta är vanligt för att till exempel utse firmatecknare i en nyutsedd styrelse. Se även under justering.

Omröstning kan vara öppen, genom till exempel handuppräckning, eller sluten, till exempel med hjälp av röstsedlar.

Ordförande Person som av årsmöte utsetts att leda verksamheten. Ordförande ska skiljas från mötesordförande, som är en person som endast utsetts att leda ett möte.

Ordningsfråga En ordningsfråga är en fråga på ett möte, som gäller själva formerna för mötet och hur det skall hållas. En ordningsfråga får normalt väckas när som helst på mötet, oavsett hur dagordningen ser ut, och diskuteras före sakfrågan. En ordningsfråga bryter eventuell talarlista i sakfrågan, och kan i sin tur få en egen talarlista om flera vill yttra sig i ordningsfrågan. Exempel på ordningsfrågor kan vara adjungeringar, streck i debatten, sakupplysningar och val av mötesfunktionärer.

Paragraf Man brukar dela in protokollet i paragrafer, det vill säga olika delar som behandlar ett ärende var.

Plenum Förhandlingar i plenum innebär att alla röstberättigade samlas i mötessalen för att fatta beslut.

Presidium De som leder ett större möte. Består ofta av ordförande och sekreterare.

Propositionsordning Ordningen i vilken förslagen ställs mot varandra benämns voteringsordning eller propositionsordning och ska fastställas av mötet, oftast efter förslag av mötesordförande. Jämför Kontrapositionsvotering.

Protokoll Skriftlig handling, förd av sekreterare, som är en redogörelse för vad som skett under ett möte. Vanligtvis antecknas endast frågans innehåll samt beslut (beslutsprotokoll). Protokollet måste justeras för att bli giltigt.

Remiss Överlämnande av ärende till någon instans, till exempel styrelse, för utredning eller kommentar. Kan också betyda själva resultatet av en utredning. Jämför Återremiss.

Reservation Kan anmälas i samband med beslut och innebär att man tydligt vill markera att man tar avstånd från beslutet. Reservation kan vara blank eller motiverad. Reservation ska tas till protokollet. En annan form av reservation är att anmäla och få antecknat att man inte deltagit i beslutet.

Revision Granskning av styrelsens förvaltning. Granskningen omfattar främst den ekonomiska förvaltningen, men även verksamheterna i övrigt, så kallad sakrevision. Revisionen görs av revisorer som väljs av årsmötet.

Revisionsberättelse Redogörelse över den granskning som revisorerna har gjort. Berättelsen lämnas till årsmötet med bland annat förslag om ansvarsfrihet för styrelsen.

Revisor Person som har valts att granska styrelsens förvaltning. Se Revision.

Röstlängd Förteckning över de röstberättigade på årsmötet. Endast de personer som finns med i röstlängden har rösträtt och därmed möjlighet att fatta beslut på årsmötet.

Rösträknare De personer som utses vid ett möte för att räkna samman de avgivna rösterna vid votering eller slutna omröstning.

Rösträkning Räkning av rösterna vid votering eller slutna omröstning.

Rösträtt Rätt att rösta på mötet.

Sakupplysning Upplysning som kan vara till nytta för de närvarande vid ett möte. En sakupplysning går före i talarlistan. Det får inte vara ett inlägg för eller emot frågan som behandlas.

Stadgar Handling som fastställer under vilka former en förening ska arbeta. Stadgarna ska finnas tillgängliga för varje medlem. Stadgarna kan ändras genom samstämmiga beslut på två förbundsmöten eller genom beslut med två tredjedels majoritet på ett ordinarie förbundsmöte. En stadgeändring som rör förhållande till annat förbund inom IOGT-NTO-rörelsen kan endast göras genom samstämmiga förbundsmöten och kongressbeslut av alla förbund som stadgeändringen berör.

Streck i debatten Ett yrkande på streck i debatten innebär att diskussionen kring en specifik fråga ska avslutas. Om mötet beslutar att införa streck i debatten får de som vill därefter skriva upp sig på talarlistan, och sedan fortsätter debatten tills denna är tom, utan att den kan fyllas på, såvida inte strecket upphävs. Innan diskussionen återupptas i frågan måste mötet även justera yrkandelängden. Det innebär att inga ytterligare förslag/yrkande får läggas efter streck i debatten.

Styrelse De personer som har utsetts av årsmötet att handlägga föreningens angelägenheter mellan årsmötena.

Suppleant Ersättare i styrelser, kommittéer etcetera. Suppleant inträder för ordinarie ledamot då den har förhinder. I många föreningar kallas suppleanterna till alla sammanträden och har då yttrande- och förslagsrätt, men inte rösträtt. Då suppleanten ersätter någon i styrelsen har de däremot även rösträtt. I vissa fall är suppleanten personlig och inträder endast i stället för viss ledamot. Det är dock inte nödvändigt att välja suppleanter till en styrelse, och det blir allt vanligare att inte göra det.

Talarlista Lista som förs över dem som begärt ordet under ett möte. Talarlistan får inte brytas av andra inlägg än sakupplysning eller diskussion i ordningsfråga.

Talartidsbegränsning Vid förbundsmötet finns det normalt ingen talarbegränsning. Detta införs endast om det finns risk för att mötet hamnar i tidsnöd. Det är dock förbundsmötet

som beslutar om det ska införas talarbegränsning, och det kan ske både på mötespresidiets förslag som från ett ombud.

Teckna förening Innebär att skriva under något i föreningens namn, det vill säga att vara föreningens firmatecknare. Se Firmatecknare.

Tidsbegränsning Maxtid för inläggens/talens längd. Kan beslutas av möte vid längre debatter.

Tilläggsyrkande Kompletterande yrkande till annat yrkande.

Valberedning Kommitté, i regel utsedd av årsmötet/förbundsmötet, för att förbereda förslag till val av styrelseledamöter, revisorer och ibland även kommittéer vid kommande årsmöte.

Verksamhetsplan Se Arbetsplan.

Verksamhetsberättelse Redogörelse från styrelse över viktigare händelser under det gångna året. Ska godkännas av årsmötet. Det kan hända att ombud har åsikter om innehållet. De kan antecknas till protokollet, men ändras inte i underlaget som är att betrakta som styrelsens berättelse.

Votering Räkning av rösterna. Ska alltid göras då någon begär det. Då votering begärs görs först en så kallad försöksvotering genom handuppräkning av röstkortet. Begärs rösträkning så ska detta genomföras. Vid lika röstetal vid personval skiljer lotten. Jämför Acklamation.

Yrkande Ett förslag. Se Att-sats.

Yttrande Styrelsens eller ett utskotts utlåtande över exempelvis en motion.

Yttranderätt Rätt att yttra sig på ett möte, som regleras i stadgarna. Alla medlemmar i IOGT-NTO-rörelsen har rätt att yttra sig på förbundsmötet, även om de inte är valda ombud. Jämför Förslagsrätt och Rösträtt.

Årsberättelse Se Verksamhetsberättelse.

Årsmöte Det årliga mötet som är det högsta beslutande organet. På nationell nivå heter det förbundsmöte inom NSF. På årsmötet diskuteras styrelsens och revisorernas skriftliga berättelser och förslag samt eventuella motioner, och en ny styrelse väljs.

Återremiss Ett förslag skickas tillbaka till styrelsen för ytterligare utredning.